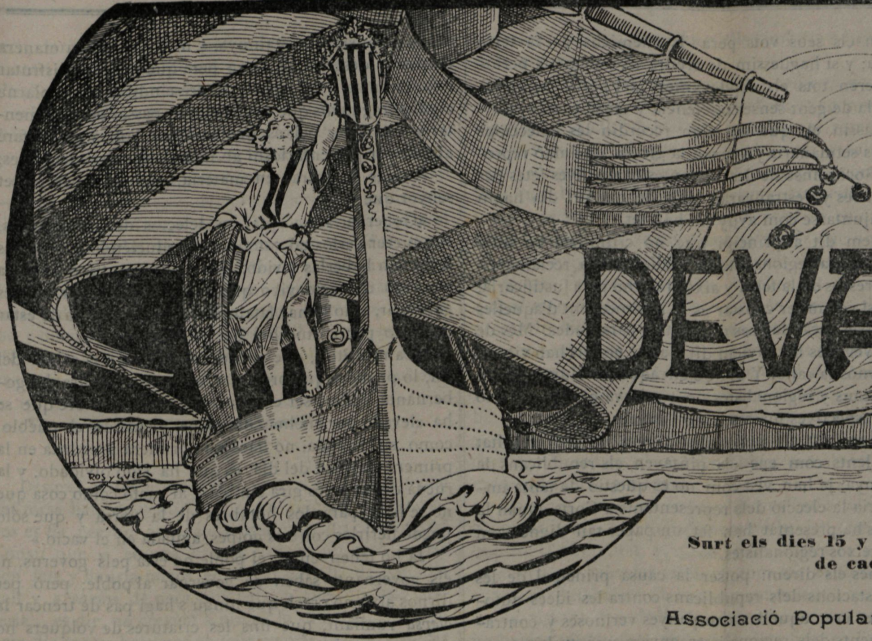

LA DEVANTERA

Surt els dies 15 y 30
de cada mes

Periòdic catalanista

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Associació Popular Catalanista * Eseudellers Blancs, 8, 1.er

ANY IV

Barcelona, 31 de Mars de 1906

NUM. 76

La nostra herencia

BONICH es el blau cel de la nostra terra, poètica la mar que besa amorosa ses suaus platges y costes pintoresques, y als nostres ulls d'enamorat es presenten plens d'un encant encisador tots els detalls, accidents y formes variades ab que la mare Naturalesa l'ha dotada y transformada y modificada la enginyosa mà del home: plàcids rius y fresques fontanes, montanyes magestuoses y alegres valls, camps conreuats y hortes, vinyats y oliverars, riques ciutats industrials y xamoses viles, poblets y masies pageses, tot té per nosaltres un atractiu irresistible, y quan, en mitj del remolí neguitós de la vida, ens aturem un moment per contemplarho, la seva visió ens entenedeix el cor y ens fa sentir una fonda sensació de benestar que no comprenem ni sabem explicar.

Aquesta es la terra que 'ls nostres passats ens han llegat, la que en mil ocasions van defensar del domini foraster ab el seu brahó y per la qual van vessar mil vegades la seva sang, la que 'ns nodreix y alimenta, quin aire omple de vida els nostres pulmons, quin sol en dona l'escalf vital y a qui, en una paraula, devem tot lo que som, desde lo més material del nostre organisme físich fins als més subtils productes de la nostra intelligència.

Orgullosos y satisfets podem estar de la part que 'ns ha tocat del patrimoni universal y agraïts als nostres progenitors, ja que si d'ells hem rebut la vida també n'hem rebut els medis y elements pera ferla relativament agradable y poch treballosa. Mes no es això sol lo que 'ls hi devem, ni tampoch es lo millor, no obstant la inmensa riquesa que representa.

Desde 'ls temps primitius de la nostra historia s'han caracterisat els habitants d'aquesta terra per la seva independència de caràcter, pel seu natural esquerp, indòmit y rebel a tota imposició, per la seva noble dignitat y ruda entesa, per la seva formalitat y constant perseverancia en la defensa de llurs drets, y aquestes qualitats, que constitueixen la essencia del geni català, es van traduir en els temps primitius en fortes resistencies als invasors forasters y posteriorment foren l'esperit que va presidir la formació de la antiga y gloriosa nacionalitat catalana, que tant lluminós rastre ha deixat en l'immens espai del temps; aquestes el geni que va animar als seus dignes capdills, els nostres

gloriosos comtes-reys, en les seves heroiques empreses, y en la llur tasca feconda an aquelles generacions de braus ciutadans, menestrals y comerciants, artistes y homes de lletres, que omplen aquell esclat de gloriosa civilisació.

Es això la millor joia que dels nostres passats ens ha pervingut, y ens ha sigut ramesa ab la sava vital al través de les generacions que 'ns han precedit. Per ella ha triomfat el nostre treball en el taller y en el camp, el nostre esperit d'empresa en mars y continents, y el nostre pensament y la nostra fantasia en el gabinet del sabí, el taller del artista y l'estudi del literat; per ella, n'estem segurs, triomfarem de tota tirania estranya y conseguirem la nostra llibertat política, y per ella, finalment, triomfarem de nosaltres mateixos y logrem la pau social, síntesis suprema de tot triomf.

Époches hi ha hagut en que aquesta condició natural nostra, aquesta riquesa de vida, ha restat orfa de la conciencia de sí mateixa; aleshores es quan han ocorregut les grans desviacions històriques, les trascendentals errades quines conseqüencies funestes s'han deixat sentir per sigles y per les quals Catalunya va anar cayent de grahó en grahó fins a arribar a la pèrdua completa de la seva personalitat. Y la nostra energia natural, obrant d'esma, sense la segura guia d'una conciencia clara y vident, ha sigut posada instintivament al servey de tota mena de causes, y un dia el nostre poble ha perdut ses llibertats per fiarse d'un príncep desagratit, y un altre l'ha defensat fins el heroisme la independència d'un estat decadent y atrassat, més tart s'ha dividit en bandos que s'han fet terribles y llargues guerres, uns al servey d'un ambició vulgar, que abusava de la bona fe de la gent senzilla, y altres en defensa d'ideals abstractes y no comprensos, y por fi, en la actualitat, en classes que, odiante mortalment, han fet impossible tot progrés social, que sols pot existir baix la base de la mutual consideració, amenantnos ab la ruina de la nostra patria y ocasionant la sempre funesta intervenció entre nosaltres dels representants de la tirania.

Conexim-la y estimem-la la nostra energia ingènita, la rebeldia natural del nostre caràcter independent, que surgeix de lo més íntim del nostre ser y quin origen es pert en les profunditats dels orígens de la humanitat, mes no la emplem malament posantla al servey de causes, xorques. An ella devem les antigues grandeses y pel seu afebliment ens han arribat les malhauranes passades y presents. Ella es la petita guspia de divinitat que anima la nostra naturalesa imperfecta; per tant, el seu camp d'acció es ilimitat, y tota mani-

festació contraria o simple desconeixement d'aquest esperit es necessariament obra de la tirania, y trairà a la Patria y a les idees el qui en nom d'elles volgués reduir o limitar la lliure expressió d'aquest atribut sagrat.

No hi fa res que governants ineptes y polítichs cent voltes fracassats desconguin y combatin aquesta hermosa y lliure manifestació de la nostra ànima, calificantnos de poble pertorbador. Recordem als que això diguin que dels centres ahont aquesta agitació febrosa 's manifesta més sovint, dels nostres tallers y fàbriques, dels nostres camps y de les nostres universitats es d'ahont surten els més preuats productes del treball y de la intelligència, honra de Catalunya, y els més abundosos recursos ab que 's nodreixen els paràsits de la política centralista. Recordemlos que Catalunya, junt ab la noble Basconia, un altre poble rebel, marxa al davant de les demés regions ibèriques en civilització y cultura, y que les demés que comensen a donar senyals de vida, abandonen alhora aquesta funesta sumissió, que tant s'assembla a la pau del cementiri.

Procurem conservar-la y millorar-la tant com se pugui aquesta herencia de vida y d'ansia de llibertat. Es la sang que omple les venes y el cor del gegant de Catalunya, avuy profundament adormit y a mercè d'una munió de pigmeus que l'envolten y pretenen subjectarlo ab febles cordills. Que si avuy aquets despreçiables sers tremolen de por davant dels lleus mohiments del seu cos produïts en la inconsciencia del desvari, bastarà que aixequi el noble cap y obri els ulls de la intelligència pera que caiguin en mil bocins els lligams que 'l subjecten y fugin espantats els seus ridículs butxins.

Impressions

ENCARA que aparentment visquem allunyats de la política activa y aparentment no prenguem part en la lluita per la causa de Catalunya, no per això deixem de seguir tots els accidents de la mateixa, y tàcita o explícitament fem els nostres judicis dels actes realitzats pels que, be o malament, representen, si no l'esperit, el cos de la terra catalana.

Seria repetir lo que havem dit mil vegades en aquestes mateixes planes dir que trovem molts defectes en l'acció del actual moviment catalanista; seria predicar debades el retreure vicis d'organització que han pres ja carta de naturalesa dintre del catalanisme; emperò no

volem passar en silenci l'judici qu'ens mereixen els últims fets que ab tristesa y pena hem vist desenrotllarse.

Els enemics de la nostra causa ho fan tant malament com saben, mes també cal confessar que 'ls que tenen en ses mans la direcció de les forces catalanistes no ho fan pas millor. El dò de l'oportunitat no l'hem tingut may n'altres; sols el dò de la sinceritat (motejat moltes vegades d'enveja) ha caracteritzat nostres paraules; perdonin-nos, per lo tant, una vegada més si en aquestes ratlles hi ha alguna manifestació poch oportuna; la bona fè les guia y això sols ha de sincerar les nostres manifestacions.

Cal confessar que hi han campanyes que no van enlloch y cal confessar també que la causa de Catalunya no necessita de certs reclams, més propis d'una empresa periodística que no de d'una acció seria y de durada. Entenguim qui vulgui entendre, per que, avuy per avuy, haurem de parlar a mitja-veu.

Busquin l'enigma en totes aquelles cridories de vehinat, busquin les causes en tota aquella serie de dicteris y paraules que poch favor feyen a la nostra causa. L'origen ve d'allò; les conseqüències venen de la falta de conviccions. Y si a una campanya bullanguera y poch justificada hi ajunten uns adeptes poch preparats, resultarà lo que ha resultat: un cent-peus.

No n'hi ha prou en buscar números, s'ha de procurar la homogenitat de forces y aquesta homogenitat may els ha preocupat als regionalistes. La vergonya que ha passat Catalunya se la hauria estalviada si s'hagués cridat menys y s'hagués obrat més.

Y consti que si parlem d'aquesta manera no es pas, com molts han dit mil vegades, per esperit de crítica inútil, sino que ho fem avisant a tots de que encara es hora de reorganisar forces y dirigir la feyna. Lo que avuy han fet els enemics de la llibertat dels pobles es el pròlech d'una obra destinada a matar les enegies particularistes, y a l'obra funesta y destructora d'ells hem d'oposar, no crits de femella indefensa ni plans d'impotència dispersada, sino la savia y ordenada organització d'un estol que treballa ab fe y convenciment fins a lograr l'ideal dels pobles vius.

Provocar al enemic sense forces pera combatrel, ni es pràctic ni condueix enlloch. Treure més al sol de lo que hi ha a l'ombra no crech que pugui reportar cap benefici positiu a les idees. Per lo tant me sembla que es hora de deixarse de focs de artifici y comensar a cremar tions, que sense fer tanta flamarada deixin més caliu, que prou se necessita.

Estem en ple període de propaganda y no cal ferse ilusions buscant factors qu'encara no existeixen. Tot anirà venint pels seus passos comptats, si tenim constancia y saviesa.

Aquestes qualitats que avants caracterisaven al catalanisme han sigut substituïdes per una acció bullanguera que no reportarà grans utilitats a la causa catalana, y es, per lo tant, precis que's restableixi la serietat perduda si 's vol avensar ab pas segur.

Es hora de pensar formalment en l'esdevenir de la terra; es ocasió de retornar al bon camí. Junts, juntets, sense precipitacions y am poca fressa anem assahonant la terra y sembranthi la bona llevor, que produeixi arbres corpulents pera que un dia puguin aguantar vents de tempesta.

La feyna podrà ésser més pesada, emperò segurament serà més profitosa.

LA UNIÓ

regionalista - republicana

No serem pas nosaltres qui combatí la unió de regionalistes y republicans feta pera oposarse, junt ab altres representants de Catalunya, a la aprobació del projecte de jurisdiccions. Lluny de combatre aquesta unió la trovem oportuna, però no volem passar per alt aquesta ocasió sense fer veure als regionalistes les contradiccions en que han incorregut en ses campanyes d'avants y la actitud d'ara.

Efectivament; contrasta en gran manera aquesta unió ab el seguit de dicteris que propinaven als ENEMIGHS DE CATALUNYA. Segons ens deyen els periòdichs regionalistes, tota la massa republicana que obehia les ordres d'en Salmerón era un estol de gent que

donaven els seus vots pera 'ls enemics de la terra catalana; y si haguessim de creure als esmentats periòdichs, eren tots els capdevaners del partit republicà una colla de gent sense conciencia y sense entranyes.

Repassin els que no se'en recordin les colleccions d'alguns setmanaris y veuràn la girada que això representa. Recordinse de les violentes campanyes fetes per uns y altres y s'estranyaràn més de que un dia hagin pogut ajuntarse com avuy ho han fet.

Ja hem dit al principi que no critiquem tal unió o inteligencia regionalista-republicana; ho reclamaven els interessos de la terra y això era prou pera justificarla; lo que si volem fer constar es lo impropedent d'aquelles campanyes escandaloses d'insults y paraulades. Més de quatre vegades ho havíem dit y avuy els fets han vingut a donarnos la rahó. Y es que en aquelles lluytes entre republicans y regionalistes no 's mirava pas la aduació de les respectives masses, sino l'interès electoral.

Ja han vist els regionalistes com no han resultat tant dolents com ens els pintaven els republicans de Catalunya; ja han vist com no es qüestió de tanta importancia la elecció dels representants a Corts. Quan la ocasió s'ha presentat han fet un paper tan digne com els mateixos regionalistes.

Y més els direm: potser la causa principal de les manifestacions dels republicans contra les idees autonomistes eren aquelles campanyes verinoses y contraproduents dels regionalistes envers una multitud que no feya altre mal que 'l d'anar equivocada buscant la salvació en un ideal incomplet. Segurament que 'l partit republicà no hauria extremat tant els atacs a la causa catalana si no hi hagués tingut l'amor propi ferit per les campanyes dels regionalistes.

Aprenquin, per lo tant, de la nova lliçó rebuda y tinguin present que l'ànima catalana es un complex format per totes les energies de la terra, y que no es la millor manera de guanyarse voluntats ni fer adeptes insultar a dreta y esquerra, atribuintse sempre la patent de gent de bé.

Quan tornin a entreveir en les lluytes electorals no cayguin en el ridícul d'atribuirse l'esperit de la terra catalana, perque la pràctica ha demostrat que 'ls representants dels partits polítics també saben demostrar aquell mateix esperit. No crech que cap republicà català s'avergonyeixi d'haver votat un Junoy, un Nogués ó un Salvatella.

¡Oh llibertat! ¡Oh ignorancia!

Gloria! gloria! Que toquin les campanes; que tothom se descobreixi humilment; qu'el sol brilli en aquest dia ab doble majestat que en els altres; que les ciències, per modernes que siguin, es retirin per anti-quades; que la terra, els cotxes, les dides, las criatures y tot lo que tingui mohiment, en cara que sigui el continuu, es parin en sa vertiginosa marxa, y que l'humanitat en pes se descobreixi davant l'aconteixement. Que tothom, rics y pobres, reys y prínceps, obrers y mestres d'estudi, mestres manyans y sabaters d'ofici donguin unànimament el crit d'Eureka, mes després que callin, que no diguin un sol mot encara que 'ls muts tornin la paraula y els cegos recobrin la vista. El miracle s'ha obrat y sols l'admiració es permesa. ¡Visquen els grans descobridors! ¡¡Visquen!!

¡Ja! ¡ja! ¡ja!

Y ara mos lectors deurán preguntarse, un xich escorreguts davant de sa preclara ignorancia:—Be, pero ¿què ha passat? ¿que potser ha sortit un nou Colón y ha descobert alguna de les moltes Amèriques que diu qu'encara hi han per descobrir?—No senyors, no; lo que s'ha descobert no es res d'Amèriques per explotar y civilisar (?); tampoch té res que veure ab l'extermi del bacilus de Koch ni ab l'aviació dels aparells aeris, ni... vaja, ja 'ls ho diré d'una vegada: El gran problema result es l'anomenat «El mal del Separatismo catalán».

.....¡¡Ah...!!!

—¿Qu'els sembla, tenia rahó quan deya que tothom havia de callar? Donchs si, senyors, tothom ha de callar pera sentir l'autorizada veu de l'Altozanos, de l'home conscient, del gran filosof, de... ¿Que diuen que no 'l coneixen...? ¡oh! jo tampoch, pro be 'ls havia de posar en antecendents avans de ferlo parlar. Afigürinse que aquest senyor ha publicat un opúscul tractant la qüestió

del separatisme a Catalunya, y ho ha fet d'una manera tantíssim desgraciada, que pera que puguin disfrutar una estoneta he cregut imprescindible el copiarne alguns fragments que, si be podrien passar sense comentar, per ésser peixos que s'portan l'oli, jo n'hi faré algùn, per presentárllosi ab més claretat les viceverses.

Avants d'entrar en materia, ens fa saber aquet senyor que

«Gobernar sin aceptar los defectos de los hombres, sin querer verlos tal como son y reduciéndose á darles leyes, sin haberlas vivido, sin haber sentid o antes la emoción del acto vivo que se quiere corregir, no es gobernar, sino llenar fatalmente el sitio que ha de estar ocupado por costumbre de los pueblos.»

«La multitud, que cuando se levanta á la salida del sol, lo primero que pregunta es por la palabra del gobernante, quiere ser extremecida por el hombre que se ha elevado por encima de todos, y cuando el pueblo, como en España, no hace esta primera pregunta en la primera claridad del día, es que ha sido olvidado, y la rueda de las leyes gira sin tocar al suelo como cosa que no se hace para los hombres de la tierra y que sólo puede herirles con sus golpes, agitada en el vacío.»

Ja ho tenen entès; el poble no està pels governs, ni els governants saben de governar al poble; però per dirnos això no crech que ningú s'hagi pas de trencar la clepsa rumiant, que fins les criatures de volquers ho saben.

Més avall el senyor Altozanos ens surt ab aquesta: «El catalanismo es un partido retrógado...» ¿No 'ls hi sembla qu'això no 'ns ho havia dit may ningú? Però ara ve lo bo: «Este grupo de genios en formación, proclamó el separatismo y defendió, no las bases de Manresa, sino á los anarquistas que estuvieron encerrados en el famoso castillo de Montjuich.» ¡Oh, Deu! ara resulta que ja no som retrógados, sino anarquistas. ¡Vaja, vaja de senyor de Altozanos! Ens ha ben convenut a tots! ¡Es un verdadero mestre en l'art de treure a rel·luir les veritats! ¡Ah, si poguessim parlar de tu a mi, que n'hi daria a conèixer d'intamies comeses ab aquells desgraciats de que vostè 'ns parla! Mes, seguim la nostra tasca.

En altre lloch aquest senyor nos diu:

«Pí y Margall, el político que vino al mundo para decir lo que todos ya sabían antes que él, soñó en la federación para recreo de su conservadurismo reforzado por el ateísmo, que le hizo célebre y sospechoso, en aquellos días de cruel renovamiento, y que hoy le hace bueno é inocente como el día en que vino al mundo.»

Tot ho podíem esperar d'un anti-catalanista, però d'arribar a n'aquet punt, may. ¿Què hi podem contestar nosaltres? Res, absolutament res; que a n'en Pí y Margall no l'ha de defensar ningú més qu'els seus llibres. Continuem copiant:

«...ni Pí Margall con su federación, ni la revista *Avance* con sus defensas de los anarquistas de Montjuich, lograron arrastrar al pueblo ni crear el partido catalanista que, á la sola palabra de Morgades, se formó, y se manifestó en casinos y periódicos, dispuestos á separarse de Madrid, pero creciedo á su imitación.»

¡Pobre Barcelona y pobre España si s'haguessin tingut de refiar del progrés de Madrid y anarhi a la saga, que encara forem en el segle xv. ¡Ah! ¿ja s'hi han fixat que tornem a ésser retrógados? Hace como que se va, pero se vuelve això del anarquisme, el lliberalisme y el clericalisme.

Després, referintse a la revista *L'Avenç*, diu:

«...aquella revista, que nunca dejó de ser notable por su gusto, su arte, su erudición y sus trabajos literarios, que han influido mucho en la Cataluña de ahora, tuvo que acabar, después de haber dicho, cada vez que aparecía un poeta, un pintor ú otro artista, que se revelaba en él un génio, pero las promesas nunca se cumplieron, y aquellos artistas ha andado errantes por España, sin dar nada que convenciesera al mundo.»

Ja ho veuen ben clarament: ni 'ls Aribau, Balaguer, Guimerà, Verdaguer, Iglesias, Casas, etc., etc., representen res per aquest senyor. ¿Ho van veient allò que 'ls deya dels descobriments? Donchs espèrinse, qu'ara venen els grossos: «No olvidéis, al votar la ley de las jurisdicciones, que los catalanistas la votarian primero que vosotros, si gobernasen.»—Escolti, sant Cristià: ¿per què, avants de dir això, no s'enteravade que si 'ls catalanistes haguessin de governar, entenguis be governar, no fora possible dintre d'Espanya, sino a Catalunya únicament? Y després: ¿que no sab que nosaltres a l'exèrcit el considerem, en temps de pau, com una institució

secundaria, y que per lo meteix demanem el servey voluntari, com a més lliberal y més humanitari que cap altre? ¡Vaja, home, no fassi aquets papers tant ridícols!

«La patria es tan grande como el amor, y el que más ame más grande tendrá su patria. ¡Dichoso el corazón que no se siente detenido por las tierras que lo rodean! —(¡Gracias a Dios que poderse arrivar a entender!) —Sufrá cada uno de sus deseos y pasiones y estremézcase al grito que más le arrebathe.» Aquí tenen un paragraf hermós, altruista, ab el que estem del tot identificats y 'ns fa cridar ab totes nostres forces: ¡Visca la llibertat depensars! Llástima que un home que hagi escrit lo precedent, després ans surti ab aquesta: «Amemos la libertad y demos la libertad POR FUERZA, que será muy HERMOSO VER PADECER Á LOS QUE, SIN SENTIRLA, TENDRÁN QUE VERLA ENTRAR POR SUS OJOS Y POR SUS OÍDOS.»

(iii !!!)

¡Visca la llibertat individual!

Després de fet aquet treball se m'acut un dupte que per força haig de ventilar: ¿Es que l'opúscul de l'Altozano es fet per un anti-catalanista o per un catalanista? Consti que si es una broma, resulta un xich massa ben feta y hauria pogut enganyar a molts de per allà dalt y a varíes de pera 'quí baix, y que si es una cosa seria... es dir, no creyem a ningú lo suficient ignorant pera dir tantes bestieses ab tant poques lletres, y en cas d'existir aquest ignorant, no ho hauria fet ab un tò de filosofia tan ben encertat, que per tot arreu s'hi dongués a conèixer la mà d'un mestre en l'art de la rifada.

A. DE LA VERA Y DE LA FLORCOLLORTA

El feudalisme a l'Andalusia⁽¹⁾

III

LA qüestió s'anava agravant cada dia més. Les vagues se succeïen les unes a les altres. Quan els uns estaven contents, els altres no: quan els de més ensà callaven, els de més enllà cridaven, y d'aquesta manera feyen córrer a nostre comerciant de l'un cantó a l'altre com si fósser una llansadora.

Cansat ja de fer concessions y més concessions, y de veure que la feyna no avansava, es decidí a cridar a una dotzena d'obres catalans pera que l'anessin a ajudar a colonisar an aquells semi-selvatges del segle XIX.

Les condicions de treball y sou foren les mateixas pels catalans que pera'ls andalusos, y cap mena d'atenció tingueren més els uns que'ls altres. Mes els naturals del país vegeren en nostres germans una especie de nous conqueridors, y la pau no regnà pas entre ells. Malgrat els bons desitjos dels catalans, no pogueren pas viure ab tranquil·litat. Els uns ho sacrificaven tot al treball y al benestar futur y els altres al plaer y al avuy; es a dir, mentre els primers pensaven que sempre es bo de tenir una poma per la set, els altres deyen: qui dia passa, any empeny y demà Deus hi dirà.

Al cap d'un parell d'anys d'ésser els obrers catalans a Andalusia, la majoria d'ells ja tenien la caseta y el trosset de terra que la voltava de la seva propietat. Aquet fou un dels principals medis de colonisació empleats per nostre comerciant. L'efecte que aquesta obra meritòria, propia de la formiga, va causar en la part moral y material dels andalusos, fou l'esperat y estudiat pel comerciant. Al principi els andalusos cregueren que allò era sols degut a la protecció que aquell dispensava als obrers catalans, y s'anaven a revoltar. Mes ben prompte vegeren que no, que no era que s'els protegís més que an ells, sinó que de desde que hi havien arribat no havien fet may cap *juerga*, ni passaven cap diumenge jugant a les tabernes del poble, ni *echaban chatos*, y sí que'ls uns correuient l'encontrada y els altres regirant per dintre l'esquifida biblioteca del senyor mestre aprofitaven alegre y distretament la vida real, única en la que la majoria d'ells creyen.

Lo que 'ls dels país no s'arribaven pas a explicar ab tota claretat, es que *su señor* vengués trossets petits de terra an els que d'ell depenien. puig que may s'havien trobat ab un altre que ho fes així. Així'ls enllepoli un

bon xich y preguntaren si a n'ells també'ls n'hi vendria si un dia tinguessin diners.

—¡Y es clar que vos en vendré!—contestà nostre comerciant.—¿Que per ventura treballant no sou iguals vosaltres que ells? A n'el que treballa s'el recompensa mentres que a n'el que gauduleja, com vosaltres ho haveu vingut fent fins ara, s'el menysprea com a una inutilitat. Deixeu de rencors, vins y *gorgoritos* y agermaneuvos ab els que ab l'exemple vos han ensenyat, y demà vostres fills seràn respectats pels que fins avuy s'han dit *senyors feudals* vostres y vos tractaven a cops de *látigo*. Penseu lo que sou, y sobre tot, no oblideu que al món no hi haveu vingut per dormir, sino per produhir. No sigueu servils, pero respecte a tots vostres consemblants, sense fer jamay ni un sol milímetre de diferencia entre la brusa y el jaqué, y allavors si que vostre prestigi serà verdaderament un prestigi respectable y les vostres rahons seràn ateses. Mentres no ho feu així, vostres drets seràn trepitjats y vostra dignitat escarnida. Vosaltres, els que produhiu, sou els amos del món: ¡sapíguelo guanyar!

Aquestes reflexions feriren de valent a n'els cors d'aquells homes que fins allavors no havien comprès lo que era la feconditat, y, quasi ab les llàgrimes als ulls, juraren a son *salvador* (així es com ara el tornaven a anomenar) treballar ab amor y entusiasmisme pera son deslliurament. Y treballaren; més no com fins allavors ho havien vingut fent, sino ab la vista fíca en l'esdevenidor, ab el plaer que produex el treball quan vos mostra una esperansadora compensació, ab el cor posat en sos fills y l'amor a ses esposes.

¡Quanta bellesa! ¡Quines aubades més hermoses! Ja no era, com avants, que l treball semblava un càstich, are, era un treball encoratjador. Els uns s'ajudaven ab els altres. La mutualitat havia estat compresa y ja no's mostraven llur cara ferrenya, plena de d'ombres. ¡Tots eren uns, y tots tenien dignitat! ¡Tots eren independents y tots eren germans! ¡Mentres els uns feyen néixer de sa franca boca els alegres *cantares* genuins de l'Andalusia, els altres entonaven alguna de nostres corrandes nascudes del pur caràcter dels fills de Catalunya. Aquí, en la terra, les tonades surtíen de distintes boques, mes, enllà, en els regnes de lo inconegut, s'enllassaven totes pera entonar un potent himne al treball de tot lo món, al amor y al jo independent de l'individu ab tot y reconèixes com a germans, ab tot y esser els uns catalans y els altres andalusos.

El catalanisme, per fi, havia sigut comprès.

J. SANXO Y FARRERONS

(Acabarà)

ENGRUNES

Hem rebut una atenta carta, junt ab una alocució als catalans, de la comissió organitzadora de la anomenada «Campanya de Solidaritat Catalana» sollicitant el nostre concurs y excitantnos a contribuir an aquesta obra ab la nostra propaganda y obrint una llista de subscripció pera contribuir als gastos del homenatge que s tracta d'oferir als diputats y senadors, catalans y no catalans, que han intervingut en la discussió de la lley de jurisdiccions.

Molt agraïts estem a la bona voluntat que per Catalunya han demostrat els aludits senyors, mes ab tot el sentiment hem de negarnos a correspondre a la invitació citada, ja que ella podria donar lloch a suposar la nostra conformitat ab procediments y campanyes de les que 'n som adversaris decidits, ara més que may.

Més que en aquestes campanyes, creyem que la salvació de Catalunya consisteix en el seu enfortiment interior en els ordres moral, intelectual y físich per medi de l'expansió de la instrucció, la propaganda de les idees y una seriosa reorganització social; fóra d'això no veyem res sòlid ni positiu.

Referent a la causa de tot aquest moviment, la lley de jurisdiccions, direm que així com algú ha dit que 'ls pobles tenen els governs que s mereixen, nosaltres hi hem d'afegir que lo meteix se pot dir de les lleys. Procurem, donchs, fernes dignes d'alguna cosa més que lo que tenim, y tinguem la seguretat de lograrho, sense que valguin per destorbarho governs despòtics ni lleys injustes.

Ja ho saben, donchs, els senyors firmants dels documents esmentats, y l'obediencia absoluta que devem als dictats de la nostra consciència ens relleva de demanarshi dispensa de cap mena, al meteix temps que 'ns

autorisa, ja que no dubtem ni un moment de la seva bona fe y rectes intencions, a invitarlos formalment a la freda meditació de lo avants dit y de la nostra conducta de sempre, en la seguretat de que hi podràn trovar el remey, ab tanta ansia com poch acert buscat.

Y si, desgraciadament, no es així, seguirem com fins aquí, que més ens estimem anar sols ab la nostra consciència que en companyia de tot lo mon.

Algú ha calificat la darrera crisi y la manera de desenrotllarla, de crisi *modern style*, y en veritat que no pot ésser més clàssica, tant pels motius pels que sembla fou anunciada, com per la forma de portarse a cap. En aquesta en Moret no ha fet sino imitar aquell recurs tant seguit pels autors clàssichs de la poesia dramàtica castellana, en que en moltes situacions l'actor *hace que se va y vuelve*, y en aquesta compromesa també en Moret, en l'escenari de la política, ha fet com aquell que se'n anava y ha tornat, més disposat que may a treballar per la llibertat y la democràcia, encara que tinga de fer marrades com la darrera, que en bona fe no es petita.

En quant als motius perque se suposa desde ja fa dies en Moret anunciava la crisi, no poden ésser més enlayrats y no poden dir més a favor dels diputats y senadors de la colla que mana, que son, si fa o no fa, com els de les altres colles. Heus aquí com els explica l'corresponsal de *La Vanguardia* a Madrid en la correspondencia del passat diumenge:

«Acabat l'assumpto de les jurisdiccions—havia dit el senyor Moret—hi haurà crisi.» Aquesta profecia ha sigut una de les majors habilitats de l'actual president del Concili; perque l'anunci d'una propra crisi constitueix el major element de disciplina que pot utilitzar un quefe de partit.

Al moment que l'capità d'una host política indica la possibilitat d'una modificació en el ministeri que presideix, els aspirants a carteres es colliquen en la més humil de les actituds, formen en el rengle ab la més absoluta submissió y ni per un instant es permeten la més petita sortida de tò en la seva correcció ministerial.

L'esperansa guarda l'ordre en el partit; els més aficionats a moure brega s tornen mansos anyells y cap dificultat oposen a les ordres y vots que 'ls hi exigeix el quefe.

El projecte de les jurisdiccions era molt apropiat pera que naixessin les iniciatives particulars y pera que s'adoptessin actituds personals perilloses pera la unitat del partit; la nova de la crisi clogué 'ls llavis dels prohoms y va aplacar les impaciencies de tots.

París be val una missa; l'obtenir una cartera be val una mica de silenci, encara que sia en materia tant grave com la que acaben de tractar les Corts.

Y no s'pensi que sia tant sols el corresponsal de *La Vanguardia* que s'expliqui d'aquesta manera, sino que pot veures en les següents ratlles que copiem de *El Heraldo* si aquest periòdich tracta an aquells pretendents, que son els del partit en que hi ha l' seu amo, ab gayre consideració, y si dona altra explicació del recurs del anunci de crisi. Parla de la que s'anuncia per quan el rey torni de viatge, y diu:

Si tal promesa se utilitza á manera de *higuí* para calmar las inquietudes, las justas aspiraciones de los ministrables de la mayoría, allá se las arreglen con sus optimismos ó con sus pesimismo los pretendientes á carteras, que nosotros no hemos de pedir baza en el juego, completamente desinteresados de esas alternativas de esperanza y desesperación.

Y ara qualsevol ens farà creure que en la política espanyola s treballa no més per l'engrandiment de la patria, per la prosperitat de la nació.

A propòsit del viatge del rey a Canarias els periòdichs han parlat un xich d'aquestes illes y un d'ells, *l'Heraldo de Madrid*, dona alguns datos referents al descuyd ab que 'ls governs espanyols se les han mirat, contrastant ab lo mirades que son pels inglesos, que tant bones relacions hi han establert.

Heus aquí algú dels fets que l'periòdich que avants hem dit cita:

Hi ha tres illes—Gomera, Hierro y Fuerteventura—que may han disfrutat de la telegrafia, y Lanzarote, que està incomunicada desde fa tres anys. Les quatre son visitades setmanalment per un correu establert entre les illes. El meteix número—sí be en barcos de vela—que fa cinquanta anys.

Ab aquestes comunicacions tots els serveys administratius son deficientes. Y s tracta de Gomera, Hierro y Fuerteventura, que tenen més de 34.000 habitants, ab els Jutjats a altres illes y ab la esperansa de que 'ls informes del senyor Landeja, primer, y del senyor Maluquer després, els hi portin una reforma.

(1) Com que en aquet capítol podria semblar que la parcialitat hi regna, dech fer constar que lo que cito en ell son fets reals.

PETITA CORRESPONDENCIA

P. C., Rubí.—Rebut 2 pessetes.
V. A., J. R., Barcelona.—Queden anotats suscriptors.
M. J., Barcelona.—Un milió de gràcies per son augment de donatiu.

L'ADMINISTRADOR

LA DEVANTERA s'entregarà de franch a qui ho solliciti en els punts següents:

Associació Popular Catalanista, Escudellers Blancs, 8, 1.
Carrer de Sant Geroni, 4, impremta.

En els meteixos punts s'admeten donatius extraordinaris a favor del periòdich, que passin de 25 cèntims.

OBRES

de venda en aquesta Administració

	Pessetes
<i>Critica de Procediments</i> , conferencia, per Joseph Mallofré.	0'25
<i>Lo Català ses idioma o dialecte?</i> , per Joseph Aladern.	1
<i>Nos ab nos</i> , articles d'ara, per Pere Aldavert.	3
<i>Poesies</i> , per Angel Guimerà (segona edició).	4
<i>Fets de la Marina de guerra catalana</i> , per F. Rodón y Oller.	0'50
<i>Marines y Bostalgies</i> , per J. Ruyra. Publicació «Joventut».	3
<i>Les Disperses</i> , per Joan Maragall. Publicació «Joventut».	2
<i>Més enllà de les forses</i> , drama de Björnsterne Björnson. Publicació «Joventut».	3
<i>Solitud</i> , per Víctor Català. Publicació «Joventut».	3
<i>Quan ens despertarem d'entre 'ls morts</i> , drama d'Enrich Ibsen. Publicació «Joventut».	2
<i>Resum de Gramàtica catalana</i> , per Emili Vallés y Vidal.	1'50
<i>Lliçons familiars de Gramàtica catalana</i> , per Antoni Tallander.	2
<i>Cançoners popular</i> , fulles ab cançons catalanes, la tonada, tota la lletra y notes folk-lòriques.	0'10
Un tomo enquadernat, ab 33 cançons y un pròlech.	4
<i>Artículos</i> , de Joan Maragall.	6
<i>Bergadà</i> , per Cèsar A. Torres.	12
<i>Feyna nova</i> , per Pere Aldavert.	3
<i>Biblioteca Popular de l'Avenç</i> . Cada volum.	0'50
<i>Boira y sol</i> , Idili poemàtic, per A. Borí y Fontestà.	1
<i>Les Amors de Dafnis y Cloe y d'Amor y Psiquis</i> , originals de Longus y Apulei, respectivament.	3

IMPREMTA COMUNAL, Societat obrera.—Sant Geroni, 4

Famitj segle que l'Estat subvencionava dos correus mensuals a Canaries. Poca cosa hem avançat.

No ignorem que fan escala a Cádiz els vapors que 's brinden a portar la correspondència al arxipèlag; però segons ens asseguren, a Cádiz ha passat lo següent, que revela la nostra manera d'ésser: l'administrador de correus no té consignació d'una peseta o dugues que costa 'l transport dels sachs al vapor y—jesta clar!—es queden les cartes a Cádiz.

La tonelada, desde Canaries a Cádiz, Alacant o Barcelona, importa 35 pessetes; però solzament per fruites. Lo demás té tarifes diferents, y d'aquí que un piano portat de Barcelona a Tenerife hagi costat 20 duros y de Liverpool a la meteixa illa, 20 pessetes.

An els canvis d'avuy, els quaranta peus cúbichs inglesos de flet importen 12 pessetes, y la unitat de pes inglesa, que es major que la tonelada mètrica, 10 pessetes. El flet en nostres barcos es més de quatre vegades superior. No oblidem que la travessia de Cádiz a Canaries es de dos dies y d'aquestes illes a Londres n'hi ha set.

Per acabar el quadro que presentem de la protecció a Canaries, vegin la acullida que en nostres ports es fa als seus productes: un impost d'un 5 per 100, timbres, drets de descàrrega y drets d'obres del port: total, una pila de pessetes.

A Liverpool es paga tot per una misèria, tres o quatre peniquis, y quan son fruites, dos peniquis.

Y no citem encara més fets perquè ja n'hi ha prou ab la mostra pera comprendre la simpatia que senten molts naturals d'aquelles illes per Inglaterra, ab qui tenen major y més regular comunicació, hont tenen la facilitat d'obrirhi mercats que no poden intentar en la península y d'hont reben ab moltes majors condicions d'economia tot lo que necessiten.

Y aquesta simpatia pot costar, més tard o més aviat, un bon xich cara a Espanya.

NOVES

Als nostres amichs.—Desitjosos de propagar més y més entre 'l poble els sans principis del Catalanisme en tota la seva puresa y els procediments més en armonia ab la grandesa d'aquest ideal, hem resolt repartir gratuïtament un cert número d'exemplars d'aquest periòdich a qui ho solliciti en els punts que s'indiquen al final del número, ahont s'admetran també donatius extraordinaris en favor del mateix, que passin de 25 cèntims.

Al mateix temps y a fi de que el número d'exemplars destinats al repartiment gratuït es pugui augmentar, excitem el zel dels nostres bons amichs pera que 'ns ajudin en la nostra tasca ab tot lo que bonament puguin, sigui ab auxilis materials o ab la propaganda particular ab totes ses relacions y amistats, que tot ho necessitem, pera bé de Catalunya.

Associació Popular Catalanista.—La secció d'excursions d'aquesta Associació, junt ab la Agrupació escolar catalanista «Ramón Llull», verificarà 'l dia primer de Abril una excursió a la finca anomenada «Laberint», propia del senyor marquès d'Alferràs, situada en el terme de Sant Joan d'Horta. Tots els qui vulguin pendre part en dita excursió 's podràn reunir a les nou del matí en el local de la Associació Popular, (Escudellers Blancs, 8, principal), desde hont se dirigiran al lloch indicat.

Pel foment de la sardana.—Avensen ab molt d'entusiasme 'ls treballs pera la constitució d'una societat dedicada al foment y propagació de la sardana y ballets típics catalans, organització de concursos etc. A fi de facilitar la creació y desenrotllol d'aquesta novella entitat patriòtica, la Associació Popular Catalanista ha cedit son estatge social y per aquet motiu se veuen molt animades y conecorregudes, durant els diumenges a la tarda, les sales de dit Centre, ahont els pianistes senyors Bartolí, Martí y Matas, ab el gust artístich que 'ls caracteriza, han executat al piano les més xamoses sardanes den Agramont, Bartolí, Novi, Serra y Guiteras, que puntejen admirablement les colles de

joves y senyorettes que s'han inscrit ja en la llista de socis. Els diumenges sucesius se donaran a conèixer alguns ballets populars y altres festes variades, però sempre ab exclusió absoluta dels balls vulgars, anomenats de sarau.

Centre Excursionista de Catalunya.—Interessantíssima fou la conferencia folk-lòrica que donà 'l senyor comte de Castellà sobre usos y costums de la Vall d'Andorra. Comensà plantentse de la falta d'originalitat de les cançons populars y altres tradicions, per haverho deixat perdre 'ls andorrans, més atrets per les modes vingudes de ciutat, tant de la banda d'ensà com d'enllà de's Pirineus. Examinà l'organització judicial y política, del exèrcit, que allà no té caràcter de servey permanent; descrigué les ceremonies que 's practiquen a la rebuda dels co-prínceps andorrans, vinguts unes vegades per mor de pendre possessió de la sobirania y altres per exercir la visita pastoral. En quant als usos y costums de les festivitats del any, analògues a les de quasi totes les comarques catalanes, però allà un xich característiques y que tendeixen sempre a conservar la bona armonia de la societat; descrigué ab profusió de detalls les pràctiques tradicionals en els bateigs, casaments, Carnestoltes, Setmana Santa, Caramelles y fochs de Sant Joan. Explicà també les classes de balls del país, consistentes en el ball pla, contrapàs, sardana y alguns altres, fixantse d'una manera especial en la morratxa, que recorda la lluyta de moros y cristians, y que se celebra ab acompanyament de trets y molt de soroll y celebrà, després de parlar de la festa major d'Andorra la Vella, feu una curiosa descripció dels mercats que se celebren els dies 10 y 16 de Setembre y 8 y 10 d'Octubre, aixis com també del aplech del 15 d'Agost y del aplech nacional del 8 de Setembre. Poca cosa digué de l'indumentaria típica, perquè desgraciadament se van enamorant sos pagesos dels gustos decadents de l'indumentaria moderna. Y finalment, parlà 'l conferenciant d'una confraria de peyayres y teixidors que du 'l nom titular de Sant Pere Martir y Sant Ibo, fundada al any 1504, de la que llegí unes curioses ordinations del segle xvi. Serviren de complement a tant notable conferencia varies projeccions lluminoses representant costums populars y bonichs paisatges.

Ateneu Barceloní.—En la sala d'actes d'aquella corporació se celebrà una sessió d'homenatge al il·lustre poeta mossèn Miquel Costa y Llobera, ab motiu de la pròxima aparició d'un volum de ses darrerres poesies.

Després dels discursos llegits pels senyors Bofill y Montoliu, que constituïen un estudi crítich de les obres del celebrat poeta mallorquí, se donà lectura de ses mes triades composicions intitulades *Al jovent*, *L'hèroe* y *Oda a Virgili*, y el doctor Rubió y Lluch, que presidia l'acte, exposà ab gran eloqüència la personalitat literaria de mossèn Costa, desde son primer pas pels Jochs Florals fins a ses darrerres publicacions.

Associació protectora de la Ensenyansa Catalana.—Lo distribuït durant el mes de Febrer passat per les Escoles Catalanes, a quin sosteniment ajuda aquesta Associació, importa 309'50 pessetes.

S'admeten donatius y propostes de socis en el domicili del secretari: Cadena, 9, 1.ª 2.ª, Barcelona.

Per l'història de Catalunya.—No es slament a la literatura catalana hont els savis estrangers dediquen sos estudis, sino també a altres branques de l'activitat de Catalunya, perquè segons diu un diari, l'erudit bibliòfil austriach Mr Rudolf Beer està preparant un catàlech, que aviat deu publicar, dels còdechs que, procedents dels monestirs de Ripoll y Sant Cugat del Vallès, se conserven en l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

L'autonomia del Transvaal.—Tres dels quatre comissaris encarregats de portar a cap, d'acort ab els quefes boers, el projecte de Constitució autònoma de les antigues Repúbliques sud-africanas van sortir dilluns passat cap a Capetown. L'altre 's troba ja desde algunes setmanes a Pretoria, ahont ha explicat les principals ratlles del projecte als antichs generals boers, que les han aprovat.

L'acord es perfecte en el fons, faltant no mes arreglar qüestions de detall.

Segons sembla, avans de fi d'any l'Orange y el Transvaal gosaran ja de l'autonomia.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Catalunya	2 pessetes l'any
Pobles agregats a Barcelona (per rahó de major franqueig)	3
Extranger	3

Els propagadors de LA DEVANTERA fomenten la circulació del periòdich prenent un nombre determinat d'exemplars, per repartir entre 'ls amichs, pagantlos als següents preus:

Una acció	de 100 exemplars, pesetes	3'50	per cada número, compresos gastos de correu per Catalunya.
Mitja acció	» 50 »	1'80	
Un quart d'acció	» 25 »	1	
Un vuyt d'acció	» 12 »	0'50	
Un dotzau d'acció	» 8 »	0'35	

Als suscriptors y protectors antichs, se 'ls hi respecten els preus que han vingut pagant fins ara.

Les suscripcions se paguen per endavant.

S'admeten segells de correu y documents de fàcil cobransa.

Es lliure la reproducció dels treballs, però 's prega que al reproduhirlos es fassi constar la procedència.